

Poština plačana v gotovini

Cena 2 Din

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1931/32

Damski lovec

Car se dá fotografirati

Premijera 15. oktobra 1931

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 15. oktobra 1931

Marcel Delannoy

Skladatelj Marcel Delannoy spada med avantgardiste francoskih glasbenikov. Poleg odrskih del (»Le Poirier de Misère«, »Le Fou de la Dame«) ima tudi več komornih skladb in takih za orkester.

»Damski lovec« (»Le Fou de la Dame«), ki ga je sprejelo Narodno gledališče v svoj letošnji spored, je doživel lansko leto svojo krstno predstavo v »Opera Comique« v režiji in koreografiji Vaclava Vlčeka.

Marcel Delannoy o svojem „Damskem lovcu“

Uredništvo »Gledališkega lista« je naprosilo avtorja »Damskega lovca« za nekoliko podatkov o tem delu in se je ljubeznivo odzval s sledočim dopisom:

Nekaj naj napišem o »Damskem lovcu«? Prav težka stvar: tvegam, da bi bil dolgočasen, da bi se zdel pretenciozen in samoljuben, ali kar je najmanj, neodkritosrčen. Težko je pravzaprav utemeljevati, čemu in kako se vstvarjajo takšna dela. Pri meni je bil glavni vzrok velika vnetost za muzikalni teater in strah, videti ga polagoma umirati po krivdi evolucije. Že od svojega prvega dela »Le Poirier de Misère« sanjam o nekakem novem muzikalnem teatru, ki se ne more zadovoljiti niti z Mozartovim načinom (Figaro, Carmen etc.), niti z Wagnerjevo formo, ki je postala v tujih rokah smešna, niti z načinom Debussyja, ki je ravno tako postal smešen takoj po »Pelleasu in Melisandi«.

Po svojem prvem delu »Le Poirier de Misère«, ki je moja prva etapa, sem napravil s svojimi sotrudniki Jeanom Limozi- nom in Andréom de la Tourrasseom še marsikatero pot. Moj kratki »Damski lovec« je druga etapa, ne zadnja. Sužet vsebuje ob plasučni, prosojni materiji silovit dramatičen zagon. S tem hočem povedati, da je šahovska igra čisto jasna aluzija na srednjeveške boje, ki so temelj francoske zgodovine. Argument, ki ga podajam v tem programu, je samo neka pretveza; osebe Fou Blanc (Beli lovec) in Joli-Mai (Lepi maj) le osišče tega privida.

Vsled tega nastane vprašanje, kdo je pravzaprav Lepi maj? Ta je posebljena, ljubezniva pomlad francoskega srednjega ve- ka, ki prežema s svojimi vonjavami vso našo primitivno umet- nost od »Table Ronde«, Artusovega omizja do Ronsarda. »Lepi maj« ni zame humanistična zabava, ampak nekaj živega. Vdi- havam ga na vsa pljuča z zrakom svoje domovine. To je usodni in smehljajoči spremljevalec naših brezkončnih bojev.

Ni pomoči: smehlja se nad njimi, kakor cvete na starih ris- bah cvetje vrhu mrtvaških lobanj. Ne očitajte mi simbolizma: jaz sem samo ubog muzik, ki ga obvladujeta deloma poezija, de- loma logika. S to logiko lahko pregledam različne ravnine, v katerih se izživlja muzikalni teater: čista muzika, petje, dejanje,

prizori, mimika in ples. Pri »Damskem lovcu« so ločene z debelo črto, zato, da jih ni mogoče zabrisati.

Pravzaprav pa ima nekaj skupnega z »misteriji«, s primitivnimi »jeuxi« (igrami).

Marcel Delannoy,

v Touraini, avgusta 1931.

Vsebina „Damskega lovca“

Dva zaljubljenca, ki sta bila v kostumih »Belega lovca« in »Lepega maja« na maskeradi, utrujena zãspita in sanjata. To je okvir za vse dejanje, ki je prepletено s fantastiko, realitiko in simbolizmom, ki ponekod prehaja že v alegorijo. Figura za figuro se pojavi na odru. »Beli kralj« zapoje pesem o kralju Louisu, ki se je boril z Normani. Vzporedno s pesmijo se začenja formiranje belih figur zoper črne, od katerih so štirje kmetje kot nekaki vohuni začeli vznemirjati bele. Beli kralj preide iz pesmi o francoskem kralju v akcijo s pozivom na boj. Kraljica kliče k miru in ljubezni do Lepega maja. Toda črni kmetje, ki naj ponazorujejo vpade Normanov v Francijo, napadajo vedno bolj. Lotili so se trdnjave, ki zapoje veselo pesem moči in samozavesti. V VI. sliki zapešeta Beli lovec (tekač) in Lepi maj Sarabando, ki jo prekine nastop črnega konjenika. Ta napove v imenu črnih belim vojno. Bela kraljica se zaman trudi prepričati vojno. Z VIII. sliko se začne »Bitka«, ki se konča s porazom Belega kralja. (Kralj Louis je premagan od Normanov...) Sledi Postludij — žalostinka za mrtvim kraljem Louisom. Beli šahovski kralj, ki je v bitki igral podobno vlogo kot kralj Louis v francoski zgodovini, poje z njimi, ker igre je konec. V ozadju se vrste pantomimični prizori, prikazujoč vojno in ljubezen. Vse dejanje je povezano z močnim sodelovanjem Belega (damskega) lovca, ki tudi v šahovski bitki dá življenje za Belega kralja, vendar prepozno. Proti koncu postludija se začno figure umikati — luč pojema — Damski lovec in Lepi maj se vrmeta spet v objem. Končna postava je taka kot prvotna, kajti sanjski okvir se sklene.

*

Naloga režije je bila, kolikor mogoče točno opredeliti posamezne prizore, da bi lahko gledalec sledil njih zaporednosti in vzporednosti. »Bitka« sama se vrši v glavnem po šahovskih

pravilih. Po 24 potezah je Beli kralj mat, vendar ni osnovne postave prave šahovske igre. Boj se je v resnici začel že z vpadi črnih kmetov (II. slika) tako, da je v začetku »Bitke« že nekaj žrtev na obeh straneh. Štirje beli kmetje s petjem spremljajo bitko in navdušujejo svoje, v akcijo pa ne morejo poseči, ker so že mrtvi. Podobno je pri črnih. Med »Bitko« poje Bela kraljica, ki še vedno prosi za mir — vendar doseže s svojo pesmijo samo nekako premirje, kateremu sledi boj, dokler ni Beli kralj — mat.

• Kurt Weill

Kurt Weill je najplodovitejši in najuspešnejši operni skladatelj sodobne Nemčije. Najuspešnejši zato, ker je v svojih zadnjih delih (»Dvig in propad mesta Mahagonny«, »Beraška opera«, kantata »Lindbergov polet«) ubral pot, ki je današnji širši publiki najbližja — Jazz. Weill nima izrazitega sloga in je skoraj v vsakem novem delu drugačen. V prvencih, med katere spada tudi »Car se fotografira« je viden vpliv poznih romantikov, v zadnjih stvareh pa je spremenil koncept. Oblika poslednjih dveh oper je niz »songov« (popevk), vezanih s prozo. V teh »songih« je Weill melodik neposrednega izraza. Orkester in Jazz-zasedba v njegovih delih zvenita barvito in sta polna duhovitih zamislov. Pesnik Bert Brecht mu je napisal večino besedil. Z »Lindbergovim poletom« sta libretist in skladatelj prišla v slog »Nove stvarnosti«, s katerim obožujejo in poveljujejo pesniki centralno kurjavo, bog govori iz tankov za bencin, železniške postaje so se spremenile v cerkve in v katerem pojejo svoje pesmi aparati, motorji, olje itd.

V »Mahagonny« in v »Beraški operi« sta pesnika vsega populičnega, cinika in parodista (glasba v teh stvareh se na več mestih približa operetnemu načinu). V teh operah zasmehujeta z največjo resnostjo vse, kar je živelo in životarilo dosedaj v največjih časteh, povzdigujeta pa vse, kar je živelo dosedaj na dnu.

Rojen je bil Kurt Weill 2. marca 1900. v Dessauu. Njegov oče je bil godbenik in tako je pričel že zgodaj z glasbenimi nauki. Svoje glasbene študije je končal v Berlinu pri F. Busoniju in kmalu nato postal operni kapelnik.

V javnost je stopil kot skladatelj zgodaj in imel je že s svojo prvo opero »Protagonist« velik uspeh. (Premijera v Dres-

denu 1926). Tej operi so sledile enodejanke »Royal Palace« 1927, »Car se da fotografirati« 1928; celovečerna »Mahagonny«, »Beraška opera«, »Jamstvo« (»Bürgschaft«) in šolska opera »Der Ja-sager«. Poleg opernih del ima Weill veliko komorne glasbe kantat etc. Weill živi v Berlinu in se je posvetil izključno skladbi. Slovenskemu občinstvu se bo predstavil s »Carjem«, mogoče pozneje tudi z »Beraško opero«, ki je imela v svetu od vseh Weillovih oper največ uspeha in je za skladatelja dosedaj najznačilnejša.

Vsebina enodejanke „Car se da fotografirati“

Tekst za opero »Car se da fotografirati«, je napisal znani nemški dramatik Georg Kaiser, avtor številnih dram in komedij.

Atelje Angéle v Parizu dobi telefonično sporočilo, da se pride car fotografirat. Hoče izpolniti željo lastnice ateljeja. Angéle je vsa prepadena. Nikoli ni pisala carju. Ko pozvoni zvonec, misli, da je prišel že car. V resnici so prišli atentatorji, ki hočejo carja ubiti. Od njih načelnika izve, da so oni pisarili številna pisma s prošnjo, naj se pride car fotografirat v atelje Angéle. Zarotniki so pripeljali s seboj ženo, ki naj preoblečena nadomesti pravo Angéle, prav tako boya in pomočnika. Ko so prave uslužbenke ateljeja slekli in preoblekli svoje, se podajo v stanovanje. Naloga neprave Angéle je, ustreliti carja. Morilno orožje so skrili v fotografski aparat in v hipu, ko bo pritisnila na aparat, se bo sprožilo.

Pridejo detektivi, preiščejo atelje, a morilnega orožja seveda ne najdejo in najavijo carju, da je vstop svoboden. Car pride, atentatorica, nepravna Angéle, poskuša vplivati s svojo ženskostjo nanj. Carjevo srce podleže. A zahrepeni po njeni sliki. Zdaj hoče on njo fotografirati. Začne se divja borba. Vmes najavi adjutant, da je odkrita zarota. Atentatorica poskuša vse, da spravi carja pred smrtonosni aparat. Kdo je ubit in kdo rešen — to prepustimo predstavi. Konča se pač tako zvito, da car niti ne izve, da se je več kot pol ure ljubimkal z atentatorico. — Na koncu ga vendar fotografirajo ob asistenci vse garnizije in policijskega aparata.

Vzgojna uloga glasbene kulture

Znameniti poljski sodobni skladatelj Karol Szymanovski je spisal knjigo o Vzgojni ulogi glasbe. Naslednje vrstice so povzete iz te zanimive knjige, ki je izšla pred kratkim v založništvu J. Mortkowicza v Varšavi.

*

Glasba je danes elementarna moč, ki brez truda prodira v najgloblje plasti ljudstva in tolaži v najširšem smislu estetično lakoto širokih mas. V področju drugih lepih umetnosti bi brez uspeha iskali iste splošnosti in neposrednega učinka, ki ga ima ravno glasba. Že samo to dejstvo bi moralo zadostovati, da bi zavzeli do glasbe neko ustrezajoče stališče. Z obžalovanjem pa moramo ugotoviti, da smo še zelo daleč od natančnejšega stališča do tega problema. Glasba je še vedno zadeva osebnih čustev, včasih samo slučajna lastnost značaja, kakor n. pr. večja ali manjša dovtetnost za lepote narave ali pa ljubezen za to ali ono vejo športa — takorekoč subjektivna poteza, ki nam ne nalaga nobenih dolžnosti in je tu samo radi nekakšne »splošne izobrazbe«. Povprečno izobražen in kultiviran človek ima navadno vsaj temeljno znanje iz literature in kulturne zgodovine; pozna pač za silo nekoliko splošnih podatkov o Michelangelu, Sofokleju, Shakespearu ali Velasquezu. Temeljitejše in več ali manj poglobljeno znanje o teh stvareh spada že k duhovni opremi mislečega kulturnega človeka. Z glasbo je stvar drugačna. Pa čemu bi govorili o glasbenih sodbah takšnih »izobražencev«, če še celo naši najpomembnejši pisatelji streljajo v glasbenem področju kozle, katerih bi se sramoval vsak učenček prvega konservatorijskega razreda.

To skoraj splošno omalovaževanje in podcenjevanje vseh glasbenih vprašanj je še bolj nepojmljivo in čudno, ker ima glasba na javno življenje močnejši učinek nego literatura ali upodabljaljoča umetnost.

Ta dejstva so dovolj tehtna, da bi mogla pripraviti do zadavnih korakov vse, ki čutijo odgovornost za razvoj umetniške kulture v svoji deželi.

(Nekaj podobnega je izjavil Napoleon Bonaparte: «Od vseh umetnosti ima glasba najmočnejši vpliv na čustva in strasti, zato bi ji morali zakonodavci posvetiti največ zanimanja. Globoko občutena simfonija vpliva na človekovo dušo in ima večjo moč nego najbolj moralna knjiga, ki morda obvladuje samo um, a ne deluje na navade.»)

Iz gledališke pisarne

V četrtek 8. t. m. je bila v operi otvoritvena predstava. Izvajana je bila »Lucerna«, popularno delo znamenitega češkega skladatelja Vitězslava Nováka.

V soboto 10. t. m. pa prva operetna novost te sezone »Viktorija in njen huzar«, madžarskega skladatelja Paula Abrahama. Za vsako teh predstav je izšel poseben »Gledališki list«, katerega prodajajo pri gledališki blagajni in biljeterji.

V ponedeljek 12. t. m. je priredila uprava gledališča prvi letošnji simfonični koncert v Unionu s sodelovanjem prof. I. Noča, Orkestralnega društva in L. M. Škerjanca, ki je koncert dirigiral. Prihodnji koncert, pod taktirko ravnatelja M. Poliča, bo v novembru.

Opera pripravlja Petar Konjovićevo opero »Koštano«, Osterčeve tri enodejanke in »Carmen« v povsem novi in moderni režiji.

*

Pri letošnji obnovi opere so bile odstranjene balkonske lože in zamenjane s tremi vrstami stranskih balkonskih sedežev. S tem bo ustrezno manj imovitim, ker bodo cene teh in ostalih balkonskih sedežev primerno nižje.

Drugo leto se bo nadaljevalo s popravili in obnovitvijo v operi. Izmenjani bodo vsi parterni in ložni sedeži z modernejšimi, pa tudi odrska aparatura bo izboljšana in izpopolnjena, da bodo tehnične možnosti predstav večje in boljše.

Razno

V Zagrebu je bila pred nekaj dnevi premiera nove hrvaške opere »Morana«, skladatelja in opernega dirigenta Jakova Gotovca. Krstna predstava te opere je bila lansko sezono pod taktirko Antona Balatke in v režiji Borisa Kriveckega v Brnu, kjer je doživela velik uspeh, kakor sedaj v Zagrebu.

Četrtrtonska opera.

Ob koncu lanske sezone so uprizorili v Monakovem prvo četrtrtonsko opero, enodejanko »Mati«, ki jo je napisal znani apostol četrtrtonske glasbe, prof. Alojz Haba. Opera je doživela izreden in nepričakovan uspeh. Prenašali so jo po radiu in je prodrla

tudi pri glasbenikih, ki niso bili do tedaj naklonjeni tej novi struji v moderni glasbi. Opero je naštudiral učenec prof. Habe, češki glasbenik Ančerl, dirigiral pa jo je znani nemški dirigent Scherchen.

Griegova opera.

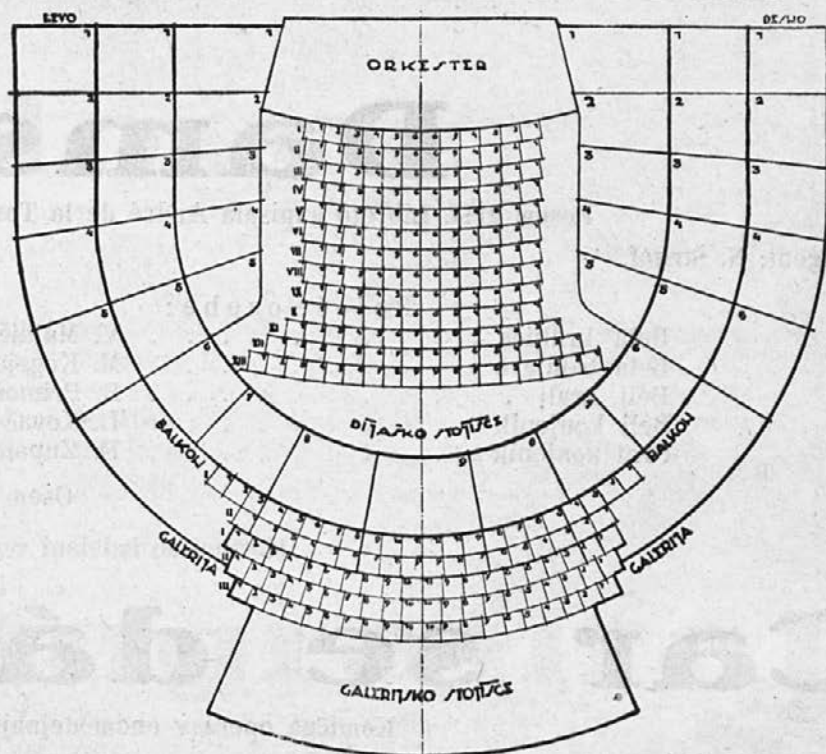
Kakor poročajo, bodo uporabili Griegovo glasbo za operno delo »Svatba na Troidhaugenu«. Tekst piše Rudolf Lothar, glasbeno predelavo pa Felix Günther. Na podoben način je bila napravljena opereta »Pri treh mladenkah« in ni izključeno, da bo Griegova opera imela isti uspeh, ker je njegova glasba zelo priljubljena in razširjena.

Lotiši imajo veliko in staro pevsko kulturo.

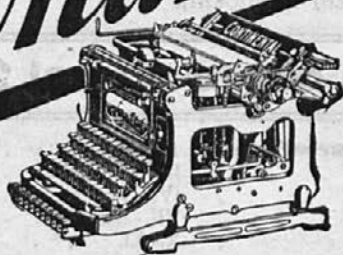
Letos se je vršila v Rigi sedma lotiška pevska slavnost. Nastopilo je 350 zborov s 13.000 pevci. Priredili so tri koncerte, na katerih so izvajali 47 zborovskih skladb. Obiska je bilo nad 35.000 ljudi. To so velike številke za komaj dvamilijonski narod. Njih narodna pesem je zelo bogata. Do danes so nabrali okrog 300.000 tekstov in nad 35.000 popevk. Prva takšna pevska slavnost je bila že leta 1873. in od takrat se še vedno razvija ter goji narodno samozavest, tako da jim tudi Rusi niso mogli priti s potujčevanjem do živega. Na koncertih pevskega slavlja so izvajali skladbe svojih klasikov Josefa Wihtola (najpomembnejšega lotiškega skladatelja), E. Melngailisa, A. Kalniša, Andreja Jurjansa, ter skladbe mlajše generacije Osolinša, Graubinša in Sarinša; poleg teh seveda tudi več priredb narodnih pesmi za zbor. V splošnem so v tem oziru sorodni Slovencem.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Continental

IVAN LEGAT

MARIBOR
 VETRINJSKA 30
 TELEFON INT. 24-34

LJUBLJANA
 PREŠERNOVA 44
 TELEFON INT. 26-36

Damski lovec

Pesem gest. Libreto napisala André de la Tourasse in Jean Limozin, prevel N. Štritof, uglasbil Marcel Delannoy.

Dirigent: N. Štritof.

Koreograf: P. Golovin.

Scenograf: V. Uljanišev.

Pojoče osebe:

Bela kraljica	V. Majdičeva
Bela trdnjava	M. Kogejeva
Beli kralj	R. Primožič
Beli konjenik	L. Kovač
Črni konjenik	D. Zupan

Plesoče osebe:

Lepi Maj	V. Smerkoljeva
Beli (damski) lovec	P. Golovin
Črni lovec	* * *
Črna kraljica	E. Moharjeva
Črna trdnjava	R. Škeletova

Osem belih in osem črnih kmetov.

Kostimi so izdelani v gledališki krojačnici pod vodstvom J. Polaka.

Car se dá fotografirati

Komična opera v enem dejanju Georga Kaiser, prevel N. Štritof, uglasbil Kurt Weill.

Dirigent: N. Štritof.

Scenograf: V. Uljanišev.

Car	V. Janko
Angèle	Št. Poličeva
Pomočnik	Št. Ivelja
Boy	Š. Ramšakova
Lažna Angèle	Z. Gjungjenac-Gavro
Lažni pomočnik	J. Rus

Lažni boy	J. Jeromova
Vodja zarotnikov	L. Kovač
Carjev spremljevalec	D. Zupan
Prvi detektiv	J. Povhe
Drugi detektiv	S. Magolič

Zarotniki, oficirji in vojaki.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec pred pol 23.

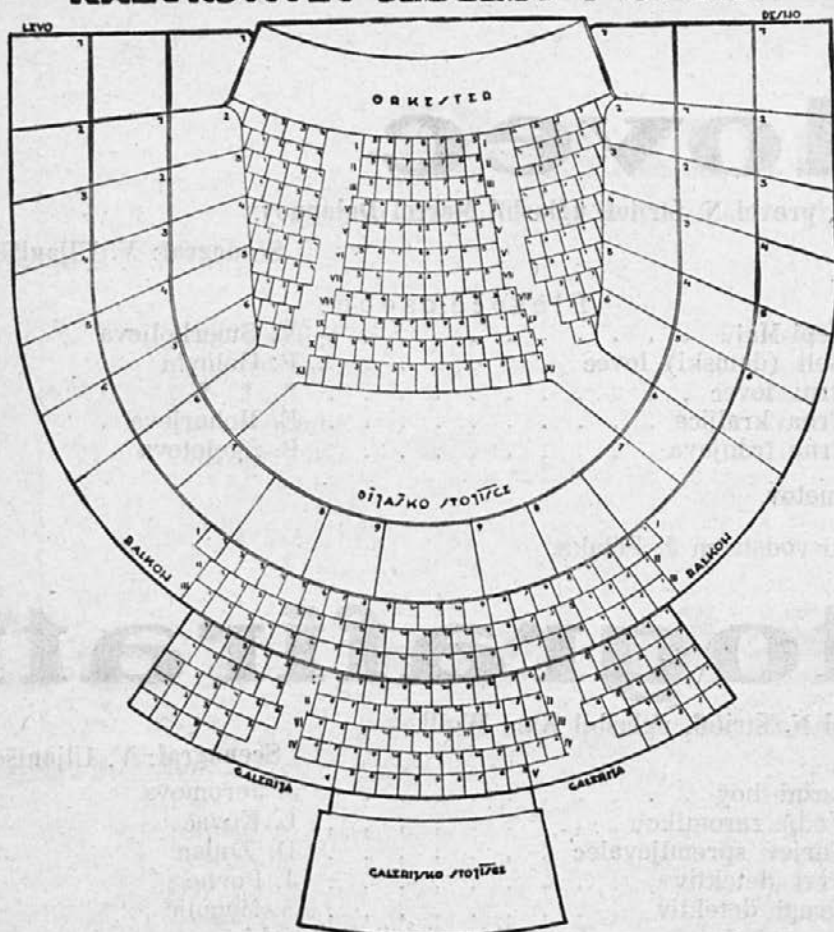
Parter: Sedeži I. vrste	Din 46
" II.-III. vrste	40
" IV.-VI.	38
" VII.-IX.	35
" X.-XI.	30
Lože Lože v parterju	180
" I. reda 1-5	180
" 6-9	200

Nadaljni ložni parterju	25
" I. redu	30
Balkon: I. vrsta	30
" I. " sedež	26
" II. " sedež	24
" II. " sedež	20
" III. "	18

Galerija: Sedeži I. vrste	Din 15
" II. "	13
" III. "	13
" IV. "	10
" V. "	10
Stojišče	4
Dijaško stojišče	7

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovni prodajnici dramskem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

,RIBA' Ljubljana

Gradišče 7

trgovina z raznovrstnimi sladkovodnimi in
svežimi ter konzerviranimi morskimi ribami

Specijalna zajutrkovalnica vsakovrstnih rib - Vinotoč

Lastnik I. Ogrinc

Telefon 25-84